

Nacionalni posvet Visoko šolstvo: avtonomija in odgovorno upravljanje

3. delovna skupina

Finančna avtonomija in institucionalna odgovornost

Vodi: dr. Janez Hribar, Univerza v Ljubljani
Poročevalka: Duša Marjetič, MVZT

2. februar 2010, Kongresni center Brdo

1

Finančna avtonomija je eden od
temeljev celostne avtonomije VŠZ
in ni neomejena.

2

Kaj predstavlja finančno avtonomijo visokošolskih zavodov?

Samostojnost pri sprejemanju odločitev glede porabe in upravljanja s finančnimi sredstvi v povezavi s/z:

- različnimi oblikami in načini pridobivanja in porabe sredstev,
- zaračunavanjem prispevkov za študij,
- možnostjo oblikovanja rezerv iz akumuliranih presežkov,
- razpolaganjem z nepremičninami,
- postopki nadzora in poročanja ustanoviteljem, financerjem in širši družbi.

3

Zakaj VŠZ potrebujejo finančno avtonomijo?

- Da se lahko hitreje odzivajo na spremembe v svojem (zunanjem in notranjem) okolju.
- Da lahko bolj smotrno in učinkovito porabijo finančna sredstva.
- VŠZ z večjo finančno avtonomijo imajo praviloma bolj raznolike vire financiranja.

4

Kdo je nosilec finančne avtonomnosti in odgovornosti?

V Sloveniji je z vidika države nosilec finančne avtonomije univerza oz. samostojni VŠZ.

Prenos finančne avtonomije znotraj VŠZ je možen, ni pa nujen.

Kje smo?

- **Od leta 2009 imajo univerze oz. samostojni visokošolski zavodi popolno finančno avtonomijo pri razporejanju sredstev za študijsko dejavnost po pravilih, ki jih sprejme njihov pristojni organ in v skladu s svojo strategijo.**
- **Ministrstvo s pravili samo seznanijo. Razporejanje sredstev znotraj VŠZ je ključni dejavnik finančne avtonomije.**

Odgovornost univerz je komplementarna finančni avtonomiji VŠZ. Povečanje finančne avtonomije pomeni, da država zmanjšuje ali opusti neposredne kontrole poslovanja VŠZ, ki pa jih nadomestijo posredni mehanizmi.

V Sloveniji med državne preventivne mehanizme sodijo:

- akreditacija visokošolskih zavodov in študijskih programov,
- razvid visokošolskih zavodov,
- evalvacija visokošolskih zavodov in študijskih programov,
- soglasje Vlade RS k vsebini razpisa za vpis javnih in koncesioniranih visokošolskih zavodov,
- izvedba vpisa preko Visokošolske prijavno-informacijske službe,
- letni delovni program visokošolskega zavoda,
- letno poročilo visokošolskega zavoda,
- upravni odbor visokošolskega zavoda, v katerem so med drugimi tudi predstavniki ustanovitelja;

med kontrolami pa lahko omenimo:

- kontrole, ki jih izvaja Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo,
- nadzor nad porabo javnih sredstev s strani Računskega sodišča, Urada za nadzor proračuna in Proračunske inšpekcije,
- delo Komisije za preprečevanje korupcije.

Nekaj dobrih lastnosti obstoječega financiranja študijske dejavnosti

- Sorazmerno preprost izračun sredstev zavodov in fakultet, ker ne potrebujemo zbiranja in verificiranja podatkov o obsegu dela.
- Neodvisnost od arbitrarnih posegov financerja, torej omogoča avtonomijo Univerze preko integralnega financiranja.
- Zavode stimulira za aktivno pridobivanje študentov.

Nekaj slabih lastnosti obstoječega financiranja študijske dejavnosti

- **Financiranje ne nagrajuje kakovosti izvajanja študijske dejavnosti, število in kakovost habilitiranih učiteljev, nivo raziskovalnega dela in drugih kazalnikov kakovosti.**
- **Prag kakovosti ni določen in je v odgovornosti VŠZ.**

Kako naprej?

- **Oblikovanje nacionalnih prioritet visokega šolstva (NPVŠ).**
- **Način financiranja naj tudi v bodoče izhaja iz integralnega financiranja (lump sum). Vključuje naj stabilni del, ki omogoča razvoj in normativni del, ki upošteva kakovost.**
- **Sistem financiranja mora spodbujati in nagrajevati kakovost na osnovi doseženih rezultatov – ministrstvo mora opredeliti indikatorje uspešnosti VŠZ, ki jih mora VŠZ doseči za prejeta sredstva.**
- **Temelj obveznosti in odgovornega upravljanja predstavlja izpogajana pogodba v okviru javno-javnega oz. javno-zasebnega partnerstva. VŠZ nosijo odgovornost eksterno do družbe kot celote in ministrstva ter interno do zaposlenih in študentov.**
- **Ocenjevanje kakovosti doseganja rezultatov mora biti v pristojnosti neodvisne institucije.**
- **Vodenje plačne politike mora postati dinamično.**
- **Financiranje študijske dejavnosti ne sme temeljiti samo na pokrivanju stroškov za plače, ampak naj zagotavlja razvoj, primerljivost in s tem konkurenčnost v mednarodnem prostoru.**